

Kunskapssammanställning med utgångspunkt i rekommendationer inom utbildningsområdet

Sammanfattning

I regleringsbrevet för 2018 har Skolverket fått uppdraget Kunskapssammanställning med utgångspunkt i rekommendationer inom utbildningsområdet:

Statens skolverk ska sammanställa befintlig kunskap om utbildningen för barn och elever med funktionsnedsättning med utgångspunkt i de rekommendationer om utbildning som FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) lämnade till Sverige 2014. Sammanställningen ska avse utvecklingen sedan regeringens senaste redovisning till kommittén och beakta de insatser som genomförts sedan dess. Skolverket ska vidare redogöra för planerade insatser inom området vid myndigheten. Om myndigheten utifrån kunskapssammanställningen och det samlade ansvaret för funktionshinderfrågor ser behov ska förslag till ytterligare insatser lämnas. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 14 december 2018.

I den här redovisningen sammanställs befintlig kunskap om utbildning för barn och elever med funktionsnedsättning. FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning lämnade år 2014 rekommendationer till Sverige.¹ Skolverket har identifierat de rekommendationer från kommittén som berör utbildningsområdet. Dessa rekommendationer handlar om psykisk ohälsa och elevhälsan (artikel 7), utbildning (artikel 24) och insamling av statistik (artikel 31).

I denna promemoria görs en översikt över hur nuvarande bestämmelser ser ut i förhållande till rekommendationerna, och vilka förändringar som har skett på området sedan regeringens senaste redovisning till kommittén. Redovisningen innehåller även en sammanfattning av skolmyndigheternas arbete med funktionshinderpolitiken 2011–2016 samt det nya målet och inriktningen för funktionshinderpolitiken som beslutades 2017. Slutligen redovisas Skolverkets nyligen genomförda, pågående och planerade insatser och uppdrag med koppling till funktionshinderområdet och elevhälsan.

Skolverkets bedömningar

- Regeringen bör permanenta Lärarlyftet II. Möjligheten att läsa till speciallärare inom lärarlyftet är en viktig insats.
- Skolverket bör få möjlighet att behandla personuppgifter för elever i särskolan och specialskolan i enlighet med regeringens förslag. Förslaget skulle innebära att Skolverket får bättre förutsättningar att följa och

¹ Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2014), *Sammanfattande slutsatser avseende Sveriges första rapport*.

analysera utvecklingen i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan och särvtux.

Kommitténs rekommendationer

I det här kapitlet görs en genomgång av de rekommendationer från FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning som berör utbildningsområdet, samt en översikt över hur nuvarande bestämmelser ser ut i förhållande till rekommendationerna.

Barn med funktionsnedsättning (art. 7)

Under rubriken ”Barn med funktionsnedsättning” (artikel 7) lämnade FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning rekommendationer som berör elevhälsan:

17. Kommittén uttrycker oro över rapporter som påvisar hög förekomst av psykisk ohälsa, psykosociala problem och sjukdomar bland ungdomar, att elevhälsan har för lite resurser, samt att det tar lång tid att få tillgång till skolans psykologer och att få psykosocialt stöd.

18. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten avsätter mer resurser till elevhälsan för att säkerställa att barn har tillgång till och får lämpligt stöd vid psykosocial och psykisk ohälsa samt lämplig psykiatrisk vård inom rimlig tid.

Rapporter visar att den psykiska ohälsan ökar

Skolverket instämmer i att utvecklingen avseende psykisk ohälsa bland barn och unga är oroande. Enligt en rapport från Socialstyrelsen ökar den diagnostiserade psykiska ohälsan bland barn och unga i Sverige i hela ungdomspopulationen.² Även Folkhälsomyndighetens rapport ”Skolprestationer, skolstress och psykisk ohälsa bland tonåringar” visar att självrapporterad psykisk ohälsa blir vanligare bland ungdomar, och att även självrapporterade psykosomatiska besvär är vanligare bland tonåringar som är stressade över skolarbetet.³

I och med att skollagen (2010:800) började tillämpas den 1 juli 2011 samlades skolhälsovården, den särskilda elevvården och de specialpedagogiska insatserna i en samlad elevhälsa.

För eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser

² Socialstyrelsen (2017), *Utvecklingen av psykisk ohälsa bland barn och unga vuxna*.

³ Folkhälsomyndigheten (2016), *Skolprestationer, skolstress och psykisk ohälsa bland tonåringar*.

kan tillgodoses.⁴ En huvudman för kommunal vuxenutbildning (komvux) och särskild utbildning för vuxna (sär vux) får också anordna sådan elevhälsa.⁵

Skolverket har tillsammans med Socialstyrelsen tagit fram en vägledning för elevhälsan.⁶ Vägledningen är tänkt att stärka elevhälsans arbete och bidra till utveckling av en likvärdig elevhälsa i landet. Vägledningen reviderades senast 2016, och planeras revideras igen under 2019.

I en kvalitetsgranskning från Skolinspektionen granskades elevhälsoarbetet i årskurserna 6–9 i 25 skolor.⁷ Resultaten visar att elevhälsans arbete inte fullt ut motsvarar elevernas behov. I stor utsträckning saknas förebyggande och hälsofrämjande insatser som syftar till att stödja eleverna i att dels utveckla eller bibehålla psykisk hälsa, dels reagera på eller förhindra uppkomst av psykisk ohälsa. I granskningen framkommer att eleverna inte alltid känner till elevhälsans uppdrag och funktion och att eleverna inte tar elevhälsan i anspråk så som den resurs den skulle kunna vara.

Skolverket fördelar statsbidrag för elevhälsan och elevhälsan är föremål för en pågående utredning

Regeringen beslutade i december 2015 att tillsätta en särskild utredare, i form av en nationell samordnare, med uppdrag att stödja det arbete som utförs av myndigheter, kommuner, landsting och organisationer inom området psykisk ohälsa samt verka för att arbetet samordnas på nationell nivå. Regeringen har inom ramen för den nationella samordnaren tagit fram en *strategi för området psykisk ohälsa 2016–2020*. Den baseras på fem fokusområden för de kommande årens arbete. De fem fokusområdena är (1) förebyggande och främjande insatser, (2) tidiga, tillgängliga insatser, (3) utsatta grupper, (4) delaktighet och rättigheter och (5) ledarskap och organisering. Elevhälsan omnämns i strategin som viktig för en tidig upptäckt av riskfaktorer och hälsoproblem.⁸

Regeringen instiftade 2016 ett statsbidrag för att stärka elevhälsan, som Skolverket fördelar.⁹ Statsbidraget kan sökas av huvudmän för förskoleklass, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, för personalförstärkning inom elevhälsan.

Personalförstärkningen ska vara inom personalkategorierna skolläkare, skolsköterskor, skolkuratorer, skolpsykologer, speciallärare och lärare med specialpedagogisk kompetens. Skolverket beviljade totalt 284 640 050 kronor i statsbidrag för bidragsomgången 2018. Skolverket fördelar också statsbidrag för

⁴ 2 kap 25 § skollagen (2010:800).

⁵ 2 kap 26 § skollagen (2010:800).

⁶ Socialstyrelsen, Skolverket (2016) *Vägledning för elevhälsan*.

⁷ Skolinspektionen (2015), *Elevhälsa – Elevers behov och skolans insatser*.

⁸ Nationell samordnare inom området psykisk hälsa (2016), *Regeringens strategi inom området psykisk hälsa 2016–2020*.

⁹ Förordning (2016:400) om statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser.

hälsofrämjande skolutveckling. Under 2018 beviljades bidrag om totalt 32 480 289 kronor.

Regeringen tillsatte 2017 utredningen ”Bättre möjligheter för elever i de obligatoriska skolformerna att nå de kunskapskrav som minst ska nås” som har i uppdrag att kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever att nå de kunskapskrav som minst ska nås.¹⁰ Utredningen ska lämna sitt slutbetänkande den 20 juni 2019.

Utbildning (art. 24).

Kommittén lämnade två rekommendationer till Sverige under artikel 24, utbildning:

47. Kommittén uttrycker oro över rapporter om att skolor kan vägra att ta emot vissa elever med funktionsnedsättning med hänvisning till organisatoriska och ekonomiska svårigheter. Kommittén uttrycker vidare oro över de rapporter som pekar på att vissa barn med behov av omfattande stöd inte kan gå i skolan på grund av brist på stöd.

48. Kommittén yrkar på att konventionsstaten garanterar inkludering av alla barn med funktionsnedsättning i det ordinarie utbildningssystemet och säkerställer att de får det stöd som krävs.

Mottagande av elever i grundsärskolan och specialskolan

Elever med funktionsnedsättningar finns i alla skolformer inom skolväsendet. Grundsärskolan, gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna (sär vux) vänder sig till elever med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada.

Barn som inte bedöms kunna nå upp till grundskolans krav därför att de har en utvecklingsstörning ska tas emot i grundsärskolan. Beslut om att placera barn i grundsärskolan ska föregås av en utredning. Vårdnadshavares medgivande krävs också för mottagande i grundsärskolan. Ett barn får dock tas emot i grundsärskolan utan sin vårdnadshavares medgivande, om det finns synnerliga skäl med hänsyn till barnets bästa.¹¹ En elev i grundsärskolan kan få sin utbildning inom grundskolan eller sameskolan. För en elev som på detta sätt får sin utbildning inom en annan skolform gäller de bestämmelser som avser den ursprungliga skolformen.¹²

Barn som på grund av sin funktionsnedsättning eller andra särskilda skäl inte kan gå i grundskolan eller grundsärskolan ska tas emot i specialskolan om de (1) är dövblinda eller annars är synskadade och har ytterligare funktionsnedsättning, (2) i annat fall än som avses i 1 är döva eller hörselskadade, eller (3) har en grav

¹⁰ Dir. 2017:88 *Bättre möjligheter för elever i de obligatoriska skolformerna att nå de kunskapskrav som minst ska nås.*

¹¹ 7 kap. 5 § skollagen (2010:800).

¹² 7 kap. 9 § skollagen (2010:800).

språkstörning Även placering i specialskolan ska föregås av en utredning och beslutas i samråd med vårdnadshavarna.¹³

Läsåret 2017/18 gick 10 612 elever i grundskolan, 6 072 elever i gymnasieskolan, 650 elever i specialskolan och 3 605 elever i särskild utbildning. Andelen elever i särskild utbildning ökade i början av 2000-talet men har sedan minskat. En förklaring till minskningen av elever i särskild utbildning är att elever med autism inte längre tillhör målgruppen.¹⁴

Extra anpassningar och särskilt stöd

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹⁵ År 2014 gjordes ett tillägg i skollagen med syfte att förtydliga att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.¹⁶

Elever kan ha behov av olika former av stöd i skolan eller vuxenutbildningen. Det kan vara i form av extra anpassningar inom den ordinarie undervisningen, eller i form av särskilt stöd. Extra anpassningar ska göras inom ramen för den ordinarie undervisningen. Särskilt stöd är insatser av mer omfattande karaktär än extra anpassningar och ska användas om extra anpassningar inte räcker för eleven.¹⁷

Skolverket samlar in statistik över hur många elever som får särskilt stöd i grundskolan. Andelen elever som får särskilt stöd har minskat de senaste åren. En bakgrund till det är en lagändring som inneburit att många elever ges stöd i form av extra anpassningar.¹⁸

Andelen elever som får särskilt stöd minskar mellan årskurs 6 och årskurs 7, för att sedan öka igen i årskurs 8 och 9. Nedgången i andelen elever med åtgärdsprogram i årskurs 7 beror på att många elever byter skolenhet mellan årskurs 6 och årskurs 7. Detta talar för att det finns en risk att elevers behov av särskilt stöd inte uppmärksammas vid skolenhetsbyten.¹⁹ Sedan den 1 augusti 2018 ska skolenheter

¹³ 7 kap. 6 § skollagen (2010:800).

¹⁴ Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten (2016), *Slutredovisning av uppdrag om slutrapportering av funktionshinderpolitiken 2011–2016 för Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten*.

¹⁵ 3 kap 3 § skollagen (2010:800).

¹⁶ Prop. 2013/14:148, bet. 2013/14:UbU21, rskr 2013/14:292.

¹⁷ 3 kap 8 § skollagen (2010:800).

¹⁸ Den 1 juli 2014 reviderades 3 kap. skollagen. Förändringen tydliggjorde att särskilt stöd, till skillnad från stöd i form av extra anpassningar, handlar om insatser av mer ingripande karaktär som normalt inte är möjliga att genomföra för lärare och övrig skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det är insatsernas omfattning eller varaktighet, eller både omfattningen och varaktigheten, som skiljer särskilt stöd från det stöd som ges i form av extra anpassningar.

¹⁹ Skolverket (2016), *Särskilt stöd i grundskolan*.

överlämna uppgifter som behövs för att underlätta övergången för elever som byter skolenhet. Det gäller både om eleven övergår till en annan skolform eller byter skolenhet inom skolformen.²⁰

Riksdagen antog under 2018 regeringens proposition (2017/18:195) *Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser*. Propositionen innehåller förslag på en garanti för att elever i förskoleklassen, och i lågstadiet i grundskolan, specialsolan och sameskolan, tidigt ska få stödinsatser i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Garantin innebär att elever i behov av stöd ska få adekvata stödinsatser bland annat genom att förskollärare och lärare samråder med personal med specialpedagogisk kompetens.²¹ Lagändringen träder i kraft den 1 juli 2019.

Tilläggsbelopp för särskilt stöd

Kommittén uttrycker i rekommendation 47 en oro över att ”skolor kan vägra att ta emot vissa elever med funktionsnedsättning med hänvisning till organisatoriska eller ekonomiska svårigheter”. Skolverkets tolkning är att det kommittén åsyftar är bestämmelserna i skollagen om tilläggsbelopp, och bestämmelserna om kostnadsfri skolskjuts.

Kommuner ska ge ett bidrag till fristående huvudmän för varje elev på skolenheten. Bidraget kan delas in i ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. För elever i behov av omfattande särskilt stöd ska ett tilläggsbelopp betalas, om det inte uppstår betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen.²² Om en kommun inte betalar ut tilläggsbelopp för en elev, med hänvisning till organisatoriska eller ekonomiska svårigheter, är den fristående huvudmannen inte skyldig att ta emot eller ge fortsatt utbildning åt eleven.²³

I regeringens proposition (2015/16:134) *Tilläggsbelopp för särskilt stöd till barn och elever* föreslogs ändringar i bestämmelserna om tilläggsbelopp som kommunen ska ge enskilda huvudmän för särskilt stöd till barn och elever. Ändringarna, som trädde i kraft den 1 juli 2016, förtydligade att tilläggsbeloppen ska vara individuellt bestämt utifrån barnets behov.²⁴ Med propositionen ville regeringen också klargöra att ett tilläggsbelopp också kan betalas för extraordinära stödåtgärder som ett barn eller en elev har behov av i undervisningen. Bakgrunden till lagändringen var att regeringen bedömde att tillämpningen av de tidigare bestämmelserna om tilläggsbelopp hade blivit mer restriktiva än vad som var menat.

Elevers möjlighet att välja skola påverkas också av deras rätt till kostnadsfri skolskjuts. Elever som går i en kommunal grundskola, grundsärskola eller gymnasiesärskola inom hemkommunen har rätt till skolskjuts om sådan behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållandena, elevens

²⁰ 3 kap 12 j § skollagen (2010:800).

²¹ Prop. 2017/18:195, bet. 2017/18:UbU10, rskr. 2017/18:333.

²² 10 Kap 37–39 § & 11 Kap 36–38 § skollagen (2010:800).

²³ 10 Kap 35 § & 11 Kap 34 § skollagen (2010:800).

²⁴ Prop. 2015/16:134, bet 2015/16:UbU19, rskr. 2015/16:255.

funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Om eleven går i en fristående grundskola eller grundsärskola alternativt i en annan kommun än hemkommunen har eleven som huvudregel ingen rätt till skolskjuts. Hemkommunen ska dock anordna skolskjuts för en sådan elev om det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen.²⁵

Elever i specialskolan har rätt till de resor med skolskjuts som krävs för utbildningen. Staten ska stå för kostnaderna för resorna.²⁶ För elever i gymnasieskolan finns ingen rätt till skolskjuts.

Tillgängliga lärmiljöer

Skolverket har undersökt skolhuvudmännens arbete för grundskoleelever med funktionsnedsättning.²⁷ Syftet med rapporten var att beskriva och analysera hur huvudmän för grundskolor agerar för att åstadkomma en utbildning präglad av tillgänglighet för elever med funktionsnedsättning. De resultat och beskrivningar som Skolverket presenterade i rapporten utgår huvudsakligen från en nationellt representativ enkätundersökning och en intervjustudie som genomfördes under 2015 och 2016.

Skolverkets övergripande slutsats var att många skolhuvudmän strävar efter att erbjuda en inkluderande lärmiljö. Samtidigt visar studien att alltför många huvudmän och skolor i realiteten inte ger tillräckliga förutsättningar för att lärmiljön ska vara pedagogiskt, socialt och fysiskt tillgänglig för elever med funktionsnedsättning.

Skolverket gjorde vidare bedömningen att skolhuvudmännen inte i tillräcklig grad styr och följer upp hur skolsituationen fungerar för elever med funktionsnedsättning. Funktionshinderperspektivet är i alltför liten utsträckning en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Rektorer samt specialpedagoger och speciallärare gör vidare så pass olika bedömningar av hur huvudmannens styrning fungerar avseende elever med funktionsnedsättning att Skolverket kunde konstatera att styrningen behöver förbättras hos åtskilliga huvudmän.

Gymnasiesärskolan har reformerats

Gymnasiesärskolan reformerades 2013. Reformen innebar att gymnasiesärskolan till stor del anpassades efter den nya gymnasieskolan, Gy 2011. Avsikten med den reformerade gymnasiesärskolan var också att gymnasiesärskolan skulle kännetecknas av flexibilitet för elever och huvudmän, att kopplingen till arbetslivet skulle stärkas och att elever i gymnasiesärskolan skulle få utökade möjligheter att välja utbildningsvägar. I den nya gymnasiesärskolan infördes en kursindelning av ämnena, och specialutformade program togs bort, medan nationella program och

²⁵ 10 kap 32 §, 11 kap 31 § & 18 kap 30 § skollagen (2010:800).

²⁶ 12 kap 25 § skollagen (2010:800).

²⁷ Skolverket (2016), *Tillgängliga lärmiljöer*, Rapport 440.

individuella program fanns kvar. Indelningen i yrkesträning och verksamhetsträning inom de nationella programmen togs dock bort.²⁸

Skolverket har gjort en uppföljning av den reformerade gymnasiesärskolan.²⁹ Reformen ledde enligt Skolverket till ett ökat fokus på kunskap, utifrån elevernas förutsättningar. Skolverket såg positivt på denna utveckling och menar att gymnasiesärskolan även fortsatt ska ha höga förväntningar på eleverna och utmana dem i deras kunskapsutveckling så långt som möjligt. Skolverket kunde dock konstatera att antalet elever på gymnasiesärskolan har minskat och att det hade påverkat utbildningsutbudet. Minskningen berodde på att kraven på mottagandet av elever skärpts så att elever inte ska bli felaktigt mottagna i skolformen, att elever som har gått grundsärskolan har fått möjligheten att istället för gymnasiesärskolan välja bland tre av gymnasieskolans introduktionsprogram, och att ungdomar med autism inte längre på den grunden tillhör målgruppen för skolformen.

Uppföljningen visade också att reformen hade lett till en förändrad elevsammansättning på gymnasiesärskolan. Elever med lindrig utvecklingsstörning valde i högre utsträckning bort gymnasiesärskolan. Reformen hade lett till en kognitivt svagare elevgrupp på gymnasiesärskolans nationella program. Samtidigt hade kraven i utbildningen ökat.

Elever på gymnasiesärskolans nationella program ska ha minst 22 veckors arbetsplatsförlagt lärande (apl).³⁰ I uppföljningen konstaterades att det var svårt att hitta apl-platser till eleverna, och att kravet på apl innebar att elevernas förutsättning att göra apl indirekt blev ett kriterium för att kunna gå på nationella program. Av olika skäl var detta inte möjligt för alla elever i gymnasiesärskolans målgrupp.

Skolverket konstaterade också i uppföljningen att avsaknaden av individstatistik för gymnasiesärskolan försvårade uppföljning och utvärdering av skolformens utveckling. Det problemet finns också för grundsärskolan, specialskolan och särvtux.

Skolverket har undersökt förekomsten av samläsning

Elever i gymnasiesärskolan kan ha undervisning tillsammans med elever i gymnasieskolan, så kallad samläsning. Skolverket har på uppdrag av regeringen undersökt förekomsten av samläsning i gymnasieskolan.³¹ Rapporten bygger på en enkät som Skolverket skickade till samtliga rektorer i gymnasiesärskolan och på intervjuer med elever, lärare, rektorer och huvudmän på sex skolor. Rapporten visar att samläsning finns på 4 av 10 gymnasiesärskolor i någon form. Det finns positiva erfarenheter för de elever i gymnasiesärskolan som har samläsning med

²⁸ Prop. 2011/12:50 *En gymnasiesärskola med hög kvalitet.*

²⁹ Skolverket (2016), *Gymnasiesärskolan - Uppföljning och analys av 2013 års reform.*

³⁰ 4 kap 12 § gymnasieförordningen (2010:2039).

³¹ Skolverket (2017), *I mötet mellan gymnasiesärskola och gymnasieskola – en rapport om samläsning*, Rapport 462.

gymnasieskolan, i synnerhet om det handlar om samläsning i yrkesämnen enligt gymnasiesärskolans ämnesplaner och om skolan har byggt en organisation för samläsning. Det är två förutsättningar som Skolverket har identifierat som framgångsfaktorer för samläsning. Ytterligare en framgångsfaktor är fysisk och organisatorisk närhet mellan skolformerna.

Beroende på hur skolorna har organiserat samläsning så ger lärare och rektorer olika svar på om samläsning kan fungera för alla elever på gymnasiesärskolans nationella program. I en del skolor är det bara elever med starka förmågor i ett ämne som samläser med gymnasieskolan. De skolorna har bara någon enstaka elev som samläser och de tror inte heller att samläsning är möjligt för alla elever på gymnasiesärskolans nationella program.

I andra skolor har alla elever på gymnasiesärskolans nationella program samläsning. Dessa skolor menar att alla elever kan samläsa och att det är bra. En skillnad mellan de tveksamma skolorna och de övertygade är att de senare ofta har samläsning i yrkesämnen och att eleverna följer gymnasiesärskolans ämnesplaner.

Insamling av statistik och information (art. 31).

56. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten systematiserar insamling, analys och spridning av uppgifter, uppdelade efter kön, ålder och funktionsnedsättning, förbättrar kunskapen i detta avseende och utvecklar indikatorer som tar hänsyn till kön till stöd för utveckling av lagstiftning, beslutsfattande och förstärkning av institutioner för övervakning av och rapportering om framsteg i fråga om genomförandet av de olika bestämmelserna i konventionen.

Skolverket är ansvarig myndighet för den officiella statistiken inom skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet. Med vissa undantag samlar Skolverket in statistik på individnivå och har därför möjligheter att följa upp elever utifrån elevernas bakgrundsfaktorer såsom kön, föräldrars utbildningsnivå, utländsk bakgrund m.m.

Enligt 15 § lagen (2001:99) om den officiella statistiken får personuppgifter som avses i artikel 9.1 (känsliga personuppgifter) och artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning behandlas om det följer av föreskrifter som regeringen meddelar.

Dataskyddsförordningens (GDPR) artikel 9.1 om behandling av särskilda kategorier av personuppgifter reglerar följande: ”Behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska uppgifter, biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning ska vara förbjuden.”

I bilagan till förordningen (2001:100) om den officiella statistiken anges de statistikområden där det är tillåtet att samla in känsliga personuppgifter och vilka känsliga personuppgifter som det är tillåtet att samla in inom respektive område.

Inom området utbildning och forskning finns inga undantag från artikel 9.1 där det är tillåtet att samla in känsliga personuppgifter.

Skolverket samlar inte in personuppgifter för elever inskrivna i sameskolan och elevers modersmål vilket kan avslöja individens etniska ursprung. Vidare samlar inte Skolverket in personuppgifter för elever i grundsärskolan, gymnasiesärskolan och specialskolan då elever inskrivna i dessa skolformer har en funktionsnedsättning som berör individens hälsotillstånd.

I en promemoria från regeringen föreslås Skolverket och SCB från och med den 1 januari 2019 få möjligheter att behandla känsliga personuppgifter om elever i vissa skolformer respektive deltagare i folkhögskolan mm.³² Förslaget skulle innebära att Skolverket får bättre förutsättningar att följa och analysera utvecklingen i grundsärskolan, gymnasiesärskolan, särsvux och specialskolan. Skolverket har i sitt remissvar tillstyrkt förslaget.³³

Funktionshinderpolitiken

Sedan regeringens senaste redovisning till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har Sverige mellan 2011 och 2016 haft en av regeringen beslutad strategi för genomförandet av funktionshinderpolitiken. I det här avsnittet redovisas i korthet skolmyndigheternas och Myndigheten för delaktighets slutrapportering av arbetet med funktionshinderpolitiken.

En strategi för genomförandet av funktionshinderpolitiken 2011–2016

År 2011 presenterade regeringen en strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken i Sverige under 2011–2016.³⁴ Syftet med strategin var att presentera politikens inriktning, med konkreta mål för samhällets insatser samt hur resultaten ska följas upp. I strategin slås fast att en viktig utgångspunkt i det fortsatta arbetet är de mänskliga rättigheter som slås fast i bland annat efterlevnaden av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och konventionen om barnets rättigheter. Inom utbildningspolitiken togs fram tre inriktningsmål och 9 delmål. De tre inriktningsmålen var:

1. Varje barn och elev ska ges förutsättningar att utveckla sina kunskaper så långt som möjligt.
2. Med utgångspunkt i de förtydligade bestämmelserna i plan- och bygglagen (2010:900) och skollagen (2010:800) ska tillgängligheten samt

³² Regeringskansliet (2018) Statens skolverks och Statistiska centralbyråns möjligheter att behandla känsliga personuppgifter om elever i vissa skolformer respektive deltagare i folkhögskolan mm.

³³ Skolverket 2018-09-26, *Yttrande över promemorian Statens skolverks och Statistiska centralbyråns möjligheter att behandla känsliga personuppgifter om elever i vissa skolformer respektive deltagare i folkhögskolan m.m.*

³⁴ Regeringskansliet (2011), *En strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken.*

uppföljningen av tillgängligheten för elever med funktionsnedsättning i förskola och samtliga skolformer förbättras.

3. Kunskaperna om funktionsnedsättningar och hur undervisningen kan utformas efter varje barns och elevs behov ska förbättras.

Skolmyndigheternas arbete med funktionshinderpolitiken

Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten lämnade 2016 sin slutrapportering om utvecklingen av funktionshinderpolitiken åren 2011–2016.³⁵ I rapporten redovisas myndigheternas insatser inom de tre inriktningsmålen och nio delmålen från strategin för genomförandet av funktionshinderpolitiken 2011–2016. Myndigheternas arbete med delmålen under strategiperioden bestod i specifika överenskomna insatser samt i skolmyndigheternas generella arbete.

Skolmyndigheternas samlade bedömning var att skolmyndigheternas genomförda insatser och uppföljningar har haft betydelse för förskolors och skolors arbete med barn och elever med funktionsnedsättning och bör ha ökat deras möjligheter att skapa en tillgänglig utbildning för målgruppen. Skolmyndigheternas slutsats, utifrån redovisad statistik, mätningar och undersökningar är att det varken går att utläsa en positiv eller negativ förändring på en övergripande nationell nivå avseende inriktningsmålen.

Däremot kunde myndigheterna se en utveckling till det bättre när det kom till de delmål som omfattar ökad kunskap om hur skolors och förskolors lokaler kan bli mer tillgängliga och om de konsekvenser för barns, elevers och vuxnas lärande och kunskapsutveckling som en funktionsnedsättning kan medföra. Myndigheterna kunde även utläsa en ökad kännedom om var skolor kan få råd och stöd i frågor rörande konsekvenserna för skolarbetet av en funktionsnedsättning. Skolmyndigheterna gjorde samtidigt bedömningen att det kvarstår arbete för såväl myndigheter som huvudmän och skolor innan elever med funktionsnedsättning får en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö.

Myndigheten för delaktighets uppföljning av funktionshinderpolitiken

Myndigheten för delaktighet redovisade i juni 2016 sin uppföljning av funktionshinderpolitiken 2011–2016.³⁶ Här redovisas i korthet myndighetens slutsatser om utvecklingen inom utbildningsområdet.

- Personer med funktionsnedsättning har en lägre utbildningsnivå än befolkningen i övrigt. Under strategiperioden har dock utbildningsnivån hos personer med funktionsnedsättning ökat. Enligt Myndigheten för

³⁵ Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten (2016), *Slutredovisning av uppdrag om slutrapportering av funktionshinderpolitiken 2011–2016 för Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten*.

³⁶ Myndigheten för delaktighet (2016), *Uppföljning och analys av funktionshinderpolitiken 2011–2016*.

delaktighet kan flera faktorer förklara varför personer med funktionsnedsättning har en lägre utbildningsnivå än befolkningen i övrigt.

- De bestämmelser som finns om tilläggsbelopp för särskilt stöd och om skolskjuts ger inte elever med funktionsnedsättning samma förutsättningar till ett fritt skolval som andra elever.
- Det finns brister i särskilt stöd inom grund- och gymnasieskolan. 2014 skedde en skollagsändring som innebär att skolor i första hand sätter in extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen och först när de inte anses tillräckliga tar fram åtgärdsprogram och utreder om eleven är i behov av särskilt stöd. Särskilt stöd riskerar också att försvinna vid skolbyte.
- Bristen på statistik innebär att det råder en generell brist på uppföljning av måluppfyllelse för elever med funktionsnedsättning.
- Diskrimineringsombudsmannens genomgång visar att det finns anmälningar som rör diskriminering både inom undervisningen och i kringliggande aktiviteter.
- Allt färre elever går i särskilda utbildningsformer.

Propositionen Nationellt mål och inriktning för funktionshinderpolitiken

Riksdagen antog 2017 regeringens proposition 2016/17:188 *Nationellt mål och inriktning för funktionshinderpolitiken*.³⁷ I propositionen föreslår regeringen ett nytt nationellt mål för funktionshinderpolitiken. Det nya nationella målet är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

I propositionen beskriver regeringen åtgärder som den har vidtagit inom utbildningsområdet. Det handlar bland annat om satsningen på speciallärarutbildning inom ramen för Lärarlyftet II, statsbidraget för elevhälsa, ändringar i skollagens bestämmelser om bidrag till enskilda huvudmän i form av tilläggsbelopp för särskilt stöd och Skolverkets nationella skolutvecklingsprogram.

Vidare bedömer regeringen i propositionen att Specialpedagogiska skolmyndigheten bör få i uppdrag att analysera och lämna förslag på vilket stödmaterial som är nödvändigt för att alla huvudmän, rektorer och förskolechefer ska kunna ta del av den kunskap som behövs om hur man organiserar resurser och kompetens i förskolan och skola för att skapa en ur olika perspektiv tillgänglig lärmiljö som innebär att alla barn och elever ges möjlighet till en hög grad av delaktighet. Uppdraget återfinns i regleringsbrevet för Specialpedagogiska skolmyndigheten för 2018 och ska redovisas till regeringen den 21 december 2018.

³⁷ Prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5, rskr. 2017/18:86.

I propositionen bedömer regeringen också att Specialpedagogiska skolmyndigheten i samverkan med Statens skolverk och Socialstyrelsen bör kartlägga det stöd som finns till föräldrar till barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt hur det kan användas inom förskoleklass, fritidshem, grundskola och motsvarande skolformer samt gymnasie- och gymnasiesärskola. Myndigheten bör vid behov ta fram en vägledning eller annat stödmaterial. Även detta uppdrag återfinns i regleringsbrevet för Specialpedagogiska skolmyndigheten för 2018 och ska redovisas till regeringen den 21 december 2018.

Regeringen bedömer också i propositionen att Skolverket bör ges i uppdrag att i samråd med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Myndigheten för delaktighet, ta fram en informations- och fortbildningsinsats för huvudmän, rektorer, studie- och yrkesvägledare samt annan berörd personal i gymnasiesärskolan. Skolverket har fått detta uppdrag (*Etablering för elever med funktionsnedsättning*) i regleringsbrevet för 2018 och uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 28 maj 2021.

Regeringen har tillsatt en utredning som, utifrån den nya funktionshinderpolitiken, bland annat ska föreslå effekt- och resultatmål för olika samhällsområden, och föreslå hur långsiktig uppföljning för målen inom funktionshinderpolitiken bör utformas. Uppdraget ska redovisas den 31 januari 2019.³⁸

Skolverkets insatser inom funktionshinderområdet och elevhälsa

Skolverket har under senare år genomfört flera uppdrag och insatser med koppling till funktionshinderområdet och elevhälsan. Det handlar exempelvis om revideringar av läroplaner eller allmänna råd, eller om Skolverkets skolutvecklingsinsatser.

Skolverket har genomfört ett flertal skolutvecklingsinsatser för målgrupper som arbetar med barn och elever med funktionsnedsättning. Dessa skolutvecklingsinsatser har dels varit generella, dvs. öppna för alla att ta del av, dels riktade, vilket innebär att endast vissa utpekade huvudmän och skolenheter erbjuds stödet. Vidare planeras för ytterligare insatser under 2019. Därtill arbetar Skolverket aktivt med bland annat perspektivet funktionshinder inom ramen för utvecklingen av skolutvecklingsinsatser.

Skolverkets utvärdering av de nationella skolutvecklingsprogrammen visar att över hälften av deltagarna i några av myndighetens största insatser i mycket eller ganska stor utsträckning upplever att insatserna ökat deras förmåga att anpassa undervisningen för elever med olika förutsättningar.³⁹

³⁸ Dir 2017:133, *Översyn av styrningen inom funktionshinderpolitiken*.

³⁹ Skolverket (2018). *Redovisning av uppdrag om utvärdering av de nationella skolutvecklingsprogrammen*, s. 23. Dnr 2017:00251.

Genomförda insatser

Skolverket har reviderat allmänna råd om mottagande i grundsärskola och gymnasiesärskola. I juni 2017 gav regeringen Skolverket i uppdrag att revidera allmänna råd för mottagande i grundsärskolan och gymnasiesärskolan genom att inkludera urval till gymnasiesärskolans nationella program (U2017/02728/S). Med anledning av detta har Skolverket reviderat befintliga allmänna råd om mottagande i grundsärskolan och gymnasiesärskolan.

Skolverkets avsikt med revideringen av de allmänna råden var att ge stöd till skolorna vid tillämpningen av bestämmelserna om urval till nationella program i gymnasiesärskolan samt att bidra till ökad likvärdighet och rättssäkerhet för eleverna.

Lättläst informationsbroschyr om grundsärskolan. Skolverket har tagit fram en lättläst informationsbroschyr om grundsärskolan. Målgruppen är tänkt att vara vårdnadshavare eller äldre elever som av olika anledningar kan ha svårt att läsa eller ta del av den information som finns.⁴⁰

Stadieindelad timplan. Skolverket har på uppdrag av regeringen tagit fram en stadieindelad timplan för grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. Uppdraget redovisades till regeringen i mars 2018.⁴¹

Information om grundsärskolans styrdokument. Skolverket har genomfört en informationsinsats i form av en konferensserie under 2018 som syftat till att målgrupperna ska få kunskap om vad förändringarna i grundsärskolans styrdokument inför läsåret 2018 innebär. Konferensserien omfattade 9 heldagskonferenser där knappt 2 000 representanter för huvudmannen, rektorer och lärare deltog.

Förändringar i läroplanen för gymnasiesärskolan. Dagens elever lever i ett alltmer digitaliserat samhälle och därför har regeringen beslutat om förändringar i läroplanen för bl.a. gymnasiesärskolan. De nya skrivningarna ska bidra till att barn och elever utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhället. De ska stärka elevernas förmåga att använda och förstå digitala system och tjänster, att förhålla sig till medier och information på ett kritiskt och ansvarsfullt sätt. Det handlar också om att stärka förmågan att lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt med hjälp av digitala verktyg. Förändringarna trädde i kraft 1 juli 2018.

Vägledning för elevhälsan reviderades 2016 tillsammans med Socialstyrelsen. Vägledningen är tänkt att stärka elevhälsans arbete och bidra till utveckling av en likvärdig elevhälsa i landet.

⁴⁰ Skolverket (2017), *Grundsärskolan – på lättläst svenska*.

⁴¹ Skolverket (2018), *Redovisning av uppdrag om att ta fram en stadie-indelad timplan för grundsärskolan, specialskolan och sameskolan*, (U2017/01874/S)

Förebygga avbopp innebar verksamhetsnära insatser direkt till gymnasieskolor i form av processtöd för att minska antalet elever som inte slutför sina studier.

Pågående insatser

Generella insatser

*Apl-handledarutbildningen*⁴² är speciellt utformad för handledare som tar emot elever för arbetsplatsförlagt lärande inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. Utbildningen behandlar förberedelse för apl, planering och bemötande av alla elever på arbetsplatsen.

*Delaktighet, inflytande och likabehandling*⁴³ utgör kompetensutveckling genom kollegialt lärande. I insatsen ingår moduler som behandlar elevers möjlighet till delaktighet och inflytande i undervisningen (grundskola och gymnasieskola) och skolans skyldighet att säkerställa lika rättigheter och möjligheter för alla elever oavsett funktionsförmåga (grundskola och gymnasieskola och motsvarande skolformer).

Digitalisering av de nationella proven. Skolverket har i uppdrag att digitalisera de nationella proven. I uppdraget ingår att så långt som möjligt, sträva efter att säkerställa provens tillgänglighet och användbarhet för alla elever, inklusive elever med funktionsnedsättning, för att inte begränsa elevens möjlighet att visa sina kunskaper i provsituationen.

*Forskningsbevakning på webben*⁴⁴ innebär att Skolverket tillsammans med lärosäten sprider forskning inom t.ex. specialpedagogik och hälsofrämjande arbete i skola och förskola.

*Hälsofrämjande skolutveckling*⁴⁵ innehåller bland annat statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsa och specialpedagogik. Statsbidrag kan sökas av huvudmän för förskoleklass, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Insatsen innehåller även utvecklingsmedel under 2018 som syftar till att möjliggöra för huvudmän att bedriva hälsofrämjande skolutvecklingsprojekt. Ett forskarnätverk bedriver forskning på huvudmännens insatser och slutsatserna kommer att publiceras i en antologi.

*Lärarbyftets speciallärarutbildning*⁴⁶ möjliggör för lärare att, inom ramen för Lärarlyftet II, läsa hela eller delar av en speciallärarutbildning med specialisering mot t.ex. dövhet eller hörselskada, synskada eller utvecklingsstörning. Rekryteringsbehovet

⁴² <https://aplhandledare.skolverket.se>

⁴³ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/delaktighet-inflytande-och-likabehandling>

⁴⁴ www.skolverket.se/forskning

⁴⁵ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/nationella-skolutvecklingsprogram#h-ProgramElevhalsaochbarnsomsorg>

⁴⁶ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/lararlyftets-speciallararutbildning>

av speciallärare beräknas vara stort framöver.⁴⁷ Skolverket anser att regeringen bör permanenta Lärarlyftet II.⁴⁸

*Läringscentrum*⁴⁹ stödjer bl.a. huvudmän och skolor att starta lärlingsutbildning inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

*Läsliften*⁵⁰ utgör kompetensutveckling inom språk-, läs och skrivutveckling genom kollegialt lärande. Två av insatsens moduler vänder sig till lärare i grundsärskolan och två av modulerna vänder sig till lärare i gymnasiesärskolan. En modul vänder sig till lärare i specialskolan och behandlar tvåspråkig undervisning på teckenspråk och svenska.

*Matematikliften*⁵¹ utgör kompetensutveckling genom kollegialt lärande. Två av insatsens moduler vänder sig till lärare i grundsärskolan och två vänder sig till lärare i gymnasiesärskolan. Tre moduler fokuserar på matematikdidaktik och specialpedagogik och syftar till att ge lärare i grundskolan stöd och redskap för att utveckla undervisningen för elever som är i behov av extra anpassningar i matematik.

Nationell strategi för skolans digitalisering. Det övergripande målet med strategin är att skolan ska ta tillvara på digitaliseringens möjligheter, från förskolan till vuxenutbildningen. Barn och elever ska uppnå en hög digital kompetens, och kunskapsutvecklingen och likvärdigheten ska stärkas. Skolans digitalisering handlar dock mer om att driva förändring och mindre om teknik. Skolverket stödjer både huvudmän, skolledare och personal i att utveckla undervisningen och effektivisera administrationen. Ett fungerande samarbete mellan Skolverket, huvudmän och andra aktörer är viktigt för att lyckas med skolans digitalisering.

Strategin innehåller tre fokusområden som innefattar ett huvudmål och flera delmål som ska uppnås till 2022. Fokusområdena är:

- Digital kompetens för alla i skolväsendet
- Likvärdig tillgång och användning
- Forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter

*Nationella apl-utvecklare*⁵² processtödjer skolors systematiska utvecklingsarbete om arbetsplatsförlagt lärande. Insatsen vänder sig till personal inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna.

⁴⁷ Skolverket (2017), *Redovisning av uppdrag att ta fram återkommande prognoser över behovet av förskollärare och olika lärarkategorier.*

⁴⁸ Skolverket har tidigare lyft detta, bland annat i *Lägesbedömning 2017.*

⁴⁹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/anordna-och-administrera-utbildning/anordna-utbildning-pa-gymnasieniva/starta-larlingsutbildning>

⁵⁰ Regeringsbeslut 2013-12-05, U2013/7215/S; Regeringsbeslut 2016-12-22, U2016/05733/S.

⁵¹ Regeringsbeslut 2012-03-29, U2011/4343/S, U2011/7370/GV (delvis), U2012/2103/GV.

⁵² <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/nationella-apl-utvecklare-for-kostnadsfri-radgivning>

*Om programmering*⁵³ är en webbkurs som bl.a. vänder sig till lärare i grundsärskolan och som syftar till att stärka och utveckla kunskapen om programmering i samhället och skolan.

*Specialpedagogik för lärande*⁵⁴ syftar till att stärka den specialpedagogiska kompetensen hos lärare i grundskolan, bl.a. genom sex moduler som syftar till kompetensutveckling genom kollegialt lärande. I insatsen återfinns även webbkursen *Tillgängligt lärande med digitala verktyg*⁵⁵ som möjliggör för lärare, huvudsakligen i grundskolan, sameskola och vid Statens institutionsstyrelse, att öka kompetensen i att skapa ett mer tillgängligt lärande för elever genom att anpassa och variera undervisningen och använda digitala verktyg.

*Stödmaterialiet Sex- och samlevnadsundervisning i sarskolan*⁵⁶ riktar sig till lärare och övrig personal i grundsär- och gymnasiesärskolan och ger bland annat exempel på hur frågor om jämställdhet, sexualitet och relationer kan integreras i ämnesundervisningen.

*Tidiga och samordnade insatser för barn och unga*⁵⁷ syftar till att i samarbete med Socialstyrelsen genomföra ett utvecklingsarbete för att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser. Insatsen består bl.a. av fem regionala nätverk för 40 så kallade samverkansinitiativ mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård, samt av lärosätesutbildning för vissa initiativ.

*Utbildningspaketet Skola arbetsliv*⁵⁸ visar bland annat på hur studie- och yrkesvägledningen kan integreras i undervisningen i alla skolformer i syfte att förbereda alla elever inför fortsatta studier och arbetslivet.

*Utmana och stödja i förskolan*⁵⁹ är en lärosäteskurs som bl.a. adresserar förskolans ansvar att arbeta med barn i behov av särskilt stöd. Genom kursen ges behöriga förskollärare möjlighet att höja sin specialpedagogiska kompetens.

*Vägledningsmodellen SAMS*⁶⁰ är ett verktyg för skolor att säkerställa en fungerande samverkan mellan skola och socialtjänst för barn och unga i samhällsvård. Detta för att tillgodose elevens rätt till utbildning.

⁵³ På Skolverkets utbildningsplattform <https://utbildningar.skolverket.se>

⁵⁴ Regeringsbeslut 2015-12-10, U2015/05783/S.

⁵⁵ På Skolverkets utbildningsplattform <https://utbildningar.skolverket.se>

⁵⁶ <https://www.skolverket.se/publikationer?id=3347>

⁵⁷ Regeringsbeslut 2017-03-16, U2017/01236/GV.

⁵⁸ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/utbildningspaketet-skola-arbetsliv>

⁵⁹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/forskolekurser-som-anordnas-i-kommunen-utifran-lokala-behov>

⁶⁰ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/obrutten-skolgang-for-placerade-barn>

Riktade insatser

Inom såväl uppdraget om samverkan för bästa skola⁶¹ som uppdraget om nyanländas lärande⁶² ingår förskolan, förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Även kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna ingår i uppdraget om nyanländas lärande.

Inom Samverkan för bästa skola har sedan 2015 fem grundsärskoleenheter och en gymnasiesärskoleenhet erbjudits insatser. Inom båda uppdragen pågår kontinuerligt skolutvecklingsinsatser i samtliga skolformer som berör extra anpassningar och särskilt stöd samt elevhälsa utifrån de behov som identifieras och prioriteras i verksamheterna. Två gånger per år erbjuds nya huvudmän stödinsatser.

Planerade insatser

*Etablering för elever med funktionsnedsättning*⁶³ är en kommande informations- och fortbildningssatsning som fokuserar på att minska de etableringssvårigheter som unga med intellektuell funktionsnedsättning möter på arbetsmarknaden. Insatsen vänder sig till personal i gymnasiesärskolan och gymnasieskolan som möter elever med intellektuell funktionsnedsättning. Inom ramen för insatsen kommer bl.a. konferenser om apl att erbjudas personal inom gymnasiesärskolan.

*Kompetensutvecklings- och implementeringsinsatser avseende garantin för tidiga stödinsatser*⁶⁴ kommer att genomföras gentemot personal i förskoleklassen, grundskolan, specialskolan och sameskolan för att på ett tidigt stadium säkerställa likvärdig utbildning för alla elever och alla elevers rätt att utvecklas så långt som möjligt utifrån de nationella målen.

*Kunskapsöversikten*⁶⁵ om hälsofrämjande arbete i skola och förskola kommer att tillgängliggöras i början av 2019 i serien Forskning för skolan.

*Läslyftet*⁶⁶ kommer under 2019 att utökas med en modul mot personal i grundsärskolan, inriktning träningskolan, som handlar om att stärka elevernas funktionella litteracitet och därmed förmåga att delta i samhället.

⁶¹ Regeringsbeslut 2015-06-04, U2015/3357/S. Regeringsbeslut 2017-01-26, U2017/00301/S.

⁶² Regeringsbeslut 2018-02-01, U2018/00404/S.

⁶³ Regeringsbeslut 2017-12-18, U2017/05023/BS (delvis), U2017/05037/S.

⁶⁴ Regeringsbeslut 2018-06-28. U2018/02959/S.

⁶⁵ Publiceras på Skolverkets webbsidor om forskning.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning#/>

⁶⁶ Regeringsbeslut 2013-12-05, U2013/7215/S; Regeringsbeslut 2016-12-22, U2016/05733/S.

*Naturvetenskaps- och tekniksatsningen*⁶⁷ kommer under 2019 att publicera en modul för lärare i grundsärskolan, som handlar om naturvetenskap och verklighetsuppfattning.

*Stöd materialet Sex- och samlevnadsundervisning i särskolan*⁶⁸ kommer att revideras alternativt utformas till en webbaserad utbildning.

*Vägledning för elevhälsan*⁶⁹ kommer att revideras under 2019.

⁶⁷ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/naturvetenskap-och-teknik---kompetensutveckling-i-didaktik>

⁶⁸ <https://www.skolverket.se/publikationer?id=3347>

⁶⁹ <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2016/2016-11-4>